

Ministrstvo za digitalno preobrazbo

Davčna ulica 1
1000 Ljubljana

gp.mdp@gov.si

Datum: 2 .2. 2023

Zadeva: **Ukrepi za spremljanje in zniževanje okoljskega odtisa elektronskih komunikacijskih omrežij**

Zveza: Vaše zaprosilo z dne 31. 1. 2023

Spoštovani,

Operaterji, ki smo združeni v Sekciji operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK)¹ pri Združenju za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS), si vseskozi prizadevamo, da pri svojem poslovanju omejujemo vplive na okolje, vključno z zmanjševanjem ogljičnega odtisa ter učinkovito porabo električne energije. Sploh slednje je v zadnjem času pridobilo na pomenu kot posledica globalne krize na trgu preskrbe z električno energijo, čemur se kot uvozna odvisna država ne more izogniti tudi Slovenija.

Operaterji smo že vrsto let zavezani k upoštevanju različnih okoljskih standardov ter standardov usmerjenih v učinkovito rabo energije, ki smo jih v preteklih letih uspešno implementirali na vse ravni našega poslovanja, prav z zavedanjem potrebe po razbremenitvi vplivov na okolje, ki so posledica sektorja elektronskih komunikacij.

V ta namen smo operaterji uvedli oziroma načrtujemo uvedbo in izvajanje najrazličnejših ukrepov, katerih nabor po posameznih operaterjih vam posedujemo v nadaljevanju. Izpostavili bi npr. prenehanje uporabe mobilne tehnologije tretje generacije (3G), delovanje baznih postaj v pametnem energetsko varnem načinu v nočnem času, nabava zelene energije (iz obnovljivih virov), povečevanje sončnih elektrarn, recikliranje in ponovna uporaba terminalske opreme, nabava elementov omrežja s certifikati nizke porabe električne energije, souporaba lokacij. Uvodoma bi opozorili, da se je na operaterje konec lanskega leta (9.11.2022) obrnila tudi Agencija za komunikacijska omrežja in storitve, ki je operaterjem posredovala obsežen vprašalnik BEREC »vprašalnik o kazalnikih trajnosti elektronskih komunikacijskih omrežij (ECN) in storitev (ECS)«, ki je bil pripravljen v okviru delovne skupine BEREC za trajnostni razvoj. Predlagamo, da na to opozorite Evropsko komisijo, ki bi lahko od BEREC pridobila tudi natančnejše podatke. Vprašalnik je bil neobvezen, a predvidevamo, da so v raziskavi sodelovali operaterji z vzpostavljenimi

¹ Člani: A1 Slovenija, d.d., Telekom Slovenije, d.d., Telemach, d.o.o., HOT mobil, d.o.o., T-2, d.o.o.

standardi.

A1 Slovenija d.d.

A1 Slovenija d.d. ima od leta 2009 vpeljan sistem ravnanja z okoljem ISO 14001 in je vpisan v register EMAS.

Kot izhaja iz Okoljske izjave, A1 Slovenija izvaja naslednje aktivnosti, ki vodijo v zmanjšanje okoljskih vplivov in doseganje zastavljenih ciljev:

- zmanjševanje ogljičnega odtisa,
- povečevanje deleža električne energije iz obnovljivih virov s potrdili o izvoru,
- zniževanje porabe goriva in izpustov s posodobitvijo voznega parka s hibridnimi in električnimi vozili ter zmanjševanje števila službenih poti,
- povečevanje energetske učinkovitosti v fiksnem in mobilnem omrežju z uporabo energetske varčnejše opreme in naprav,
- zagotavljanje energetske varčnega in zelenega delovnega okolja,
- povečevanje obsega brezpapirnega poslovanja (e-arhiv, e-podpis, e-račun),
- izogibanje nastanku odpadkov, zmanjševanje njihove količine in ustrezno recikliranje,
- zbiranje odsluženih telefonov in skrb za njihovo reciklažo,
- komuniciranje z javnostjo o gradnji baznih postaj in elektromagnetnem sevanju.

Na ravni skupine A1 Telekom Austria Group so za obdobje do leta 2030 sprejeti ambiciozni cilji:

- Krožno gospodarstvo (spodbujati krožno gospodarstvo ter vsako leto povečati število recikliranih in obnovljenih naprav).
- Zmanjšati lastni ogljični odtis (postati neto ogljično nevtralni z zmanjšanjem ogljičnega odtisa s postopnim preходом na energijo obnovljivih virov).
- Energetska učinkovitost (v primerjavi z letom 2019 povečati energetske učinkovitost (porabljena električna energija za prenos podatkov) za 80%).

Telekom Slovenije, d.d.

V Telekomu Slovenije skrbno spremljajo in načrtujejo porabo energentov in s tem povezanih emisij toplogrednih plinov oz. ogljičnega odtisa (obseg 1 in 2). Že leta 2009 so uvedli Sistem učinkovitega ravnanja z energijo (SURE) in z njim uspešno zmanjšujejo skupno porabo energije. Imajo neodvisno zunanje preverjen sistem učinkovite rabe energije (ISO 50001), prav tako izpolnjujemo pogoje za izvajanje energetskih pregledov z lastnimi strokovnjaki. Električna energija je naš količinsko in stroškovno največji energent, zato temu posvečamo še posebno skrb.

Z optimizacijo opreme in prostorov na funkcijskih lokacijah zmanjšujejo porabo električne energije v fiksnem segmentu omrežja.

Pospešeno povečevanje kapacitet radijskega omrežja sicer vodi v povečanje skupne porabe, kar pa na drugi strani kompenzirajo z energetskimi prihranki s preходом na nove generacije IKT-opreme in ukinjanjem starejših generacij opreme in tehnologij. V letu 2022 smo prenehali z uporabo 3G, kar je bilo posledica načrtovanja že od 2017, z načrtnim preходом prometa na LTE in VOLTE, m-IoT in 5G, kot sestavni del našega trajnostnega delovanja ter del tehnološke in razvojne optimizacije našega omrežja.

Prav tako nadomeščajo klimatske naprave s tehnološko naprednejšimi in energetsko učinkovitejšimi ter v objektih fiksnega in mobilnega omrežja posodabljammo enosmerne in izmenične sisteme za zagotavljanje neprekinjenega in rezervnega napajanja.

Še večjo pozornost bodo namenili virom dobavljene električne energije in postopoma zvišali delež električne energije iz okoljsko sprejemljivih virov (jedrska in OVE), ki zagotavljajo bistveno nižji ogljični odtis.

Postopoma nameravajo povečati število lastnih sončnih elektrarn in tako količino ustvarjene električne energije iz lastnih obnovljivih virov. Na nekaj velikih objektih so to že naredili, načrtujejo pa še več v prihodnjih letih. Pri tem je potrebno izpostaviti, da je ekonomika lastnih sončnih elektrarn izziv, saj je izjemno odvisna od stopnje subvencioniranja, pri tem dodatno oviro predstavlja diskriminacija večjih podjetij oz. kapacitet (včasih stimulirajo večje kapacitete a za manjša podjetja; distribuiranih pa včasih tudi ne).

Uvajali bodo tudi napredne tehnologije varčevanja z energijo.

Telemach d.o.o.

Družba Telemach spodbuja aktivnosti za doseganje podnebne nevtralnosti in nizko ogljičnega poslovanja. Aktivnosti temeljijo na dveh stebrih:

Kontinuirano izboljševanje energetske učinkovitosti:

- Uvajanje najnovejših orodij sistema upravljanja z energijo:
- Aktivno spremljanje kazalnikov učinkovitosti.
- Izvajanje akcijskih planov nižanja rabe in stroška energije.
- Snovanje nizkoogljicnih tehnologij.
- Informacijska podpora.

Nižanje ogljičnega odtisa rabe energije:

- Spremljanje kazalnikov okoljskega vpliva rabe energije.
- Izraba odvečne toplote.
- Nižanje obsega rabe fosilnih goriv.
- Lastna proizvodnja energije iz obnovljivih virov energije.

Že vrsto leti se osredotočajo na trajnostno delovanje ter okoljsko odličnost tako svojega poslovanja kot tudi izdelkov in storitev. Telemach je imetnik certifikatov ISO 14001, certifikata za sistem ravnanja z okoljem, ter ISO 50001, certifikata za sistem upravljanja z energijo. Veliko pozornosti posvečajo ESG kriterijem (okoljski, družbeni in korporativni kriteriji) oziroma trajnostnemu poslovanju, katerega pomemben del je okoljska odgovornost. Z vzpostavitvijo iniciative »Misli zeleno« so v podjetju Telemach združili številne projekte, s katerimi uresničujejo svojo okoljsko odgovornost ter k temu spodbujajo tudi zaposlene in uporabnike:

- trajnostni razvoj družbe vključuje brezpapirno poslovanje, zato naročnike spodbujajo k prehodu na elektronske račune, zaposleni pa pri svojem delu uporabljajo aplikacije, ki omogočajo elektronsko poslovanje in ne predvidevajo tiskanja dokumentov,
- prednost namenjajo obnovljivim virom energije, zato so na strehi poslovne stavbe namestili sončne celice za proizvodnjo električne energije,
- nakupujejo energetsko učinkovite izdelke in storitve, ki pomagajo izboljšati energetsko zmogljivost družbe,
- na podlagi poglobljene energetske študije poslovnih prostorov družbe zasledujejo cilje

energetske učinkovitosti, s katerimi zmanjšujejo porabo energije,

- vključujejo energetske vidik pri vseh projektih, ki lahko bistveno vplivajo na porabo energije,
- z rednimi pregledi preverjajo porabo energije in izvajajo stalno vrednotenje učinkovitosti rabe energije,
- redno spremljajo kazalnike energetske učinkovitosti večjih porabnikov električne energije in zemeljskega plina,
- na osnovi zbirnih poročil trgovcev z gorivi spremljajo porabo goriv v transportu ter porabo goriv za električne agregate,
- kot partner v projektu »E-mobilnost« sodelujejo s slovenskimi visokotehnološkimi podjetji in razvijajo rešitve prihodnosti, ki bodo omogočale sočasno polnjenje večjega števila vozil ter zniževanje preobremenjenosti obstoječega električnega sistema,
- so sponzor Mbajka, sistema souporabe koles, ki je v Mariboru zaživel aprila 2022,
- okoljsko ustreznost infrastrukture redno preverjajo akreditirane institucije s pooblastili Agencije RS za okolje (ARSO),
- komunicirajo z javnostjo o gradnji baznih postaj in elektromagnetnem sevanju,
- uporabljajo in vzdržujejo tehnološke naprave, s katerimi zagotavljajo nemoteno izvajanje storitev in procesov na energetske čim bolj učinkovit način,
- skrbijo za vestno ločevanje odpadkov znotraj podjetja, uporabljajo papirnate vrečke, trajnostne brisače in higienski papir, izdelan iz celuloze,
- z optimizacijo hlajenja v HUB-ih in podatkovnih centrih ter optimizacijo gradnje baznih postaj so pomembno vplivali na zmanjšanje porabe električne energije.

Kot del skupine United Group so predani podpora njihovim strankam in našemu planetu, hkrati pa si prizadevajo vračati družbi v kateri delujemo. Prek različnih aktivnosti in projektov sledijo tako družbenim in okoljskim, kot tudi ekonomskim vidikom trajnostnih poslovnih praks, ki jih vzdržujejo na najvišji ravni.

United Group podpira družbeni in gospodarski razvoj na trgu s približno 40 milijoni ljudi z velikimi naložbami v omrežno infrastrukturo in digitalno izobraževanje ter aktivno zmanjšujejo vpliv na okolje, zato so se v okviru skupine pridružili pobudi Science Based Targets in poročajo v okviru Carbon Disclosure Project. To omogoča učinkovito upravljanje naših okoljskih tveganj, zmanjševanje naših emisij, določanje politike podnebnih sprememb in vzpostavitev različnih rešitev za našo uporabo energije in pridobivanje energije. Kot skupina so se zavezali k zmanjšanju emisij CO₂ za približno 60 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 2020. Iz tega razloga prehajajo tudi na čisto energijo.

T-2, d.o.o.

V T-2 d.o.o. izvajajo ukrepe za zmanjševanje okoljskega vpliva ter zagotavljanje racionalne rabe energentov, med katere sodijo:

- pospešeno povečujejo energetske učinkovitost delovanja omrežja z uporabo energetske varčnejše opreme in naprav,
- s prehodom na tehnologijo omrežnih povezav GPON zmanjšujejo porabo električne energije na naročnika,
- optimizirajo porabo električne energije v baznih postajah,
- nabavljajo agregate z okoljskim standardom euro 6,

- zgradili so lastno sončno elektrarno, načrtuje pa še povečanje njihovega števila ter s tem povečanje deleža električne energije iz obnovljivih virov,
- v vozni park uvajajo električna vozila, ostali vozni park dosega okoljski standard euro 6,
- zaposlenim omogočajo uporabo električnih avtomobilov ter električnih koles tudi za zasebne namene,
- interne procese komunikacije, naročanja, potrjevanja, poročanja izvaja povsem digitalno, tudi dokumentacijo shranjujejo digitalno,
- strankam omogočajo brezpapirno poslovanje.

S spoštovanjem,

Martina Ferjančič
Predsednica SOEK

